

תּוֹרַתוֹ אֲמֵנוֹתוֹ



עיר והדיש מן שמיא נחית

כי לא תשכח מפיו ירעו

עיונים וביאורים בתורת
ומדריגת התנא האלוקי
רבי שמעון בר יוחאי זיע"א



קובץ זה יוצא לאור לעילוי נשמת
ה"ה הרב החסיד ר' מאיר ב"ר שמחה יצחק ע"ה זאיאנץ
ס. פאולז ברויזל

ולזכות בניו הני לומדי ותמכי אורייתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה ה"ה האחים החשובים

הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה והרב החסיד ר' יוסף משה
וכל בני משפחתם שיחיו

יהי רצון שיתברכו בכל מילי דמיטב מגפש ועד בשר,
ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים

מכון 'אור החסידות'

1469 President st. #BSMT,
Brooklyn NY 11213 U.S.A.

ארץ הקודש

+1-929-754-6218

oh@chasidus.net orhachasidutil@gmail.com



צוות העריכה וההגהה:

הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי, הרב מאיר יעקב זילברשטרום,
הרב צבי הירש זלמנוב, הרב מנחם טייטלבוים, הרב מנחם מענדל יעקובוביץ,
הרב משה לינק, הרב אברהם מן, הרב ישראל ארי לייב רבינוביץ.



בפתח הגיליון

אדוננו בר יוחאי

– ביאורים ועיונים במעלת רשב"י –

בעזרת.

בהתקרב האי יומא רבא, יום שמחתו של רשב"י – ל"ג בעומר, הגנו מתכבדים להגיש בפני קהל שוחרי התורה ולומדי קונטרס "תורתו אומנותו", ובו ביאורים ועיונים במעלתו של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, מלוקטים מתוך תורתו הרחבה מני ים של ב"ק אדמו"ר מלויבאוויטש זצוקללה"ה נבגמ"מ ז"צ.

קונטרס זה מופיע במסגרת הקובץ השבועי "סקראת שבת – עיונים בפרשת השבוע". ביאורים אלו הופיעו בקונטרס שי"ל על דינו לקראת ל"ג בעומר תשפ"א, ונדפסו כאן שוב לבקשת רבים.

זאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השק"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם, ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו.

ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.



ויהי-רצון שנוכה האי שתא לקיום האמור בספר הוזהר, ד"בהאי ספרא דילך יפקון מן גלותא", ותוספת העיסוק בפנימיות התורה תחיש את ביאת גואל צדק, במהרה בימינו.

בברכת התורה,

מכון אור החסידות

חודש אייר ה'תשפ"ו

תוכן ענינים

ב * תורתו אומנתו

– מפסיק לקריאת שמע?

האם חי רשב"י מפסיק מלימודו לקריאת שמע / תיווך דברי הבבלי והירושלמי בזה / מדרגת רשב"י תורתו אומנתו למעלה ממעלה חביו / החילוק במעלת רשב"י בין קדם כניסתו למערה ללאחר שצא כנגה

ג * ישוב דברי הגמ' שהי' רשב"י מתפלל "בעידן צלויי"

יבאר קשיית הרעקא על החוס' במענה קמן תיאך למד כירושלמי היפך הבבלי / ביאור החוס' בשבת והבונה כגה שהפסיק רשב"י ור"א בנו במערה מלימודם אם הי' התפסק להפילה או לקריאת שמע

ד * תורתו אומנתו – דידה לשכינתא

יבאר גדר "תורתו אומנתו" על פי הוזר הק' וספרי חסידות שהוא ע"י לימוד פנימיות התורה מתוך דבקות וביטול לבורא ית"ש נתון התורה

ו * רשב"י הי' מאחד גליא וסתים דאורייתא

יבאר גדר "תורתו אומנתו" על פי הוזר הק' וספרי חסידות שהוא ע"י לימוד פנימיות התורה מתוך דבקות וביטול לבורא ית"ש נתון התורה

ז * מדוע נפטר רשב"י מק"ש לדעת הירושלמי

ביאורים מופלאים במעלת רשב"י ועונם כישול לבורא ית' מכל וכל / התעמקת בזה בלשונות הוזר / ביאור על פי זה במדות מצוות קריאת שמע על פי פנימיות / לפי זה מביאר הסגס שרשב"י הוקא לא הפסיק לקריאת שמע

מקור: ע"פ לקטני שוחרת' חיו"ו ע"י 356



תורתו אומנתו – מפסיקין לקריאת שמע או רק לתפילה?

האם הי' רשב"י מפסיק מלימודו לקריאת שמע / תיווך דברי הבבלי והירושלמי
בזה / מדרגת רשב"י תורתו אומנתו למעלה ממעלת חבריו / החילוק
במעלת רשב"י בין קודם כניסתו למערה ללאחר שיצא ממנה

איתא בגמרא (שבת יא, א): "חברים שהיו עוסקין בתורה מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה, אמר רבי יוחנן לא שנו אלא כגון רבי שמעון בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן, אבל כגון אנו מפסיקין לק"ש ולתפלה", וכן נפסק להלכה בטור ובשו"ע (ובשו"ע אדמו"ר הזקן) או"ח סו"ס קו) "מי שתורתו אומנתו כגון רשב"י וחביריו מפסיק לקריאת שמע ולא לתפילה". אך בירושלמי (ברכות פ"א סוף ה"ב, שבת פ"א סוף ה"ב) איתא "אמר רבי יוחנן בשם רשב"י כגון אנו שעוסקין בתלמוד תורה אפילו לקרית שמע אין אנו מפסיקין".

ובפשטות נראה שיש כאן פלוגתא בין הבבלי והירושלמי אם מי שתורתו אומנתו כרשב"י מפסיק לקריאת שמע או לא. אמנם, ידוע הכלל (יד מלאכי כללי שני התלמודים אות י' וש"ג) שיש להשוות בין התלמודים כל מה דאפשר, ואפי' בשינויא דחיקא. ועפ"ז גם בנדו"ד יש לתווך ולתרץ שבאמת אין כאן פלוגתא.

ויש לומר, דתרי גווני תורתו אומנתו איכא, ובדרגה הגבוהה דתורתו אומנתו נפטרים גם מקריאת שמע (יעויין לקמן הביאור בזה בדרך הפנימיות), ואילו בדרגה הנמוכה יותר נפטרים רק מתפילה, אבל מפסיקים מהלימוד לקרוא את שמע.

ועפ"ז יש לתווך דיעות הבבלי והירושלמי, דהנה, לכשנדייק בדברי הירושלמי נראה שהפטור מקריאת שמע הוא דוקא לרשב"י עצמו ולא לחביריו, שהרי הובא שם הטעם שאין מפסיקים לקר"ש ד"זה (ת"ת) שינון וזה (קר"ש) שינון ואין מבטל שינון מפני שינון", וממשיך שם בירושלמי (לתירוץ א') "רבי שמעון בן יוחי על ידי שהי' חדיד בדברי תורה לפיכך אינה חביבה עליו (ק"ש) יותר מדברי תורה".

ונראה ברור שטעם זה קאי רק ארשב"י עצמו, שהרי הוא הי' זה שהי' "חדיד בדברי תורה", ו"עליו" דווקא נאמר שאין קריאת שמע חביבה, וא"כ גם מה שאמר שם "כגון אנו וכו' אפילו לקרית שמע אין מפסיקים", היינו דוקא לגבי עצמו שהוא הי' בדרגה גבוהה יותר בתורתו אומנתו ("חדיד בדברי תורה") [וגם לתירוץ ה' בירושלמי שם "רשב"י כדעתי", י"ל שהוא רק בתורתו אומנתו בדרגת רשב"י].

אמנם בבבלי קאי על חבריו של רשב"י, דאף שגם אצלם הייתה תורתם אומנותם, הי' זה במדרגה נמוכה יותר בתורתו אומנתו שפוטרת רק מתפילה אך לא מקריאת שמע.

ומה שמזכיר שם בבבלי גם את רשב"י עצמו ("כגון רשב"י וחבריו") י"ל על פי מה דאיתא בגמ' (שבת לג, ב) שקודם שנכנס רשב"י למערה "הוי מקשי ר"ש בן יוחי קושיא, הוה מפרק ל"י ר' פנחס בן יאיר תריסר פירווקי, לסוף הוה מקשי ר"פ בן יאיר קושיא הוה מפרק ל"י רשב"י עשרין וארבעה פירווקי", היינו שבהיותו במערה נתגדל ונתעלה רשב"י ונתחדד בדברי תורה.

ועפ"ז יש לומר בסוגיין, דמ"ש בבבלי שרשב"י וחבריו חייבים בקריאת שמע ופטורים רק מתפילה קאי על הזמן שרשב"י עדיין הי' במדרגה אחת עם חבריו, קודם שנכנס למערה, דאף שהייתה תורתו אומנתו, לא הי' זה בתכלית השלימות במדרגה הגבוהה, ולכן עדיין הי' מחוייב להפסיק לקרות קריאת שמע. ומ"ש בירושלמי שהי' פטור מקר"ש לפי ש"חדיד בדברי תורה" זה קאי לאחר שיצא מהמערה ונתחדד ביותר בלימוד התורה, שאז דייקא הגיע לשלימות מדרגתו בלימוד התורה באופן של תורתו אומנתו ונפטור מקריאת שמע.

[ולקמן (סימן א) יתברר עוד בגדר תורתו אומנתו ע"פ שיטת הזהר הק', שבזה יתבאר (סימן ה) בטוב בדרך הפנימיות הטעם שמי שתורתו אומנתו פטור מקריאת שמע].



ישוב דברי הגמ' שהי' רשב"י מתפלל "בעידן צלויי"

יבאר קישיית הרעק"א על התוס' במועד קטן היאך למד בירושלמי היפך הבבלי / ביאור התוס' בשבת והכוונה במה שהפסיקו רשב"י ור"א בנו במערה מלימודם אם הי' ההפסק לתפילה או לקריאת שמע

איתא בגמ' שבת (לג, ב) במעשה שהי' רשב"י ובנו ר"א במערה "בעידן צלויי לבשו מיכסו ומצליי", ולכאורה צריך ביאור איך מתאימים הדברים עם מ"ש לעיל מהגמ' (שם יא, א) שמי שתורתו אומנתו כרשב"י פטור מתפילה.

ובתוס' (שבת יא, א ד"ה כגון רשב"י) כתבו דמחמת כן יש לפרש דמצלי היינו קריאת שמע, והוא ע"פ מה דאיתא כאן בבבלי, דרשב"י וחבריו היו מחוייבים להפסיק לק"ש. אבל כבר הקשו ע"ז (ראה יפה מראה לירושלמי שם, ברכי יוסף או"ח סי' ע', יד דוד מועד קטן ט, ב ועוד) שאמנם בבבלי אמר רבי יוחנן "כגון רשב"י וחבריו" אבל הרי דעת רשב"י עצמו בירושלמי היא (כנ"ל) שאף לקריאת שמע אין מפסיקים, ומה נועיל אם נפרש שמדובר בקריאת שמע, אם רשב"י לא הי' מפסיק אף לקריאת שמע?

ולכן ישבו (ביפה מראה וברכי יוסף שם ועוד) דברי הגמ' כפשטן דקאי על תפילה, ד"בעידן צלויי" היו רשב"י ורבי אלעזר מתפללים, אלא שאין הכוונה בזה לזמן תפילה (המחוייב) שכן הם היו פטורים מתפילה, אלא לזמן שרצו להתפלל.

וכדאיתא בסוף ראש השנה אודות רבי יהודה שהי' מתפלל מחודש לחודש, וכן בנוגע לרשב"י עצמו כ' רבינו יונה על הרי"ף (ברכות ה, א) שרשב"י הי' מתפלל משנה לשנה, היינו שגם מי שתורתם אומנותם שהם פטורים מתפילה היו מתפללים מזמן לזמן.

וע"פ מה שנתבאר בסימן הקודם יש ליישב גם באופן אחר, ודברי התוס' יתפרשו גם בהתאם לשיטת הירושלמי, ובהקדם, דביד דוד (שם) תירץ דמה שנאמר בגמ' שבעת היות רשב"י במערה הי' מתפלל "מיירי קודם שנתחכם כ"כ בתורה, דאז הי' חייב בק"ש ובתפילה". והיינו, שמפרש שבעת היות רשב"י במערה עוד לא נפטר מקריאת שמע ואף לא מתפילה.

אמנם, לפי הנתבאר לעיל (בסימן הקודם) שבמעלת תורתו אומנתו אצל רשב"י עצמו היו ב' תקופות, דרך לאחר שיצא מהמערה והי' חדיד טפי נתעלה למדרגה הגבוהה בתורתו אומנתו הפוטרת אף מקריאת שמע, אבל קודם לכן הי' במדרגת תורתו אומנתו הנמוכה הפוטרת רק מתפילה, הנה לפי זה אתי שפיר מה שכתבו התוס' ד"צלויי" היינו קריאת שמע, כי אז בהיותו במערה הי' רשב"י עדיין כמו "חבריו" שהיו מפסיקים לק"ש ולא לתפילה.

עוד יש ליישב על פי זה קושיית הרעק"א, דבמועד קטן (ט, ב) הזכירו בתוס' דעת רשב"י בירושלמי שאין מפסיקין לקר"ש ותפילה, והקשה ע"ז בגליון הש"ס שם (וכן בשבת שם) "להדיא איתא בשבת דף יא ע"א דלקריאת שמע מפסיקין וצ"ע". וע"פ הנתבאר לעיל דבירושלמי קאי רק ארשב"י עצמו אתי שפיר, דאין בזה סתירה להמבואר בבבלי שרשב"י וחבריו מפסיקים לקריאת שמע.



תורתו אומנתו – דירה לשכינתא

באר גדר "תורתו אומנתו" על פי הזוהר הק' וספרי חסידות שהוא ע"י לימוד פנימיות התורה מתוך דבקות וביטול לבורא ית"ש נתן התורה

בסימנים הקודמים נתבאר שרשב"י הי' במדרגה נעלית ביותר של תורתו אומנתו (ולכן דוקא רשב"י לא הי' מפסיק מלימודו אפילו לקריאת שמע). ויש להעמיק ולברר מהות הדרגה של תורתו אומנתו כפי היוצא מדברי הזוהר הק':

גדר תורתו אומנתו על פי פשוטות הוא כמבואר במגן אברהם (או"ח סי' קו סק"ד. ראה גם בשו"ע אדמו"ר הזקן שם ס"ד, ובסי' צ' סי"ז) שאינו מבטל רגע אחד מלימוד התורה, היינו שהוא עניין שבזמן. וגם מובן, שבפשוטו לא מצינו שתורתו אומנתו שייך לתחום מסויים בתורתנו הק' כלימוד סודות התורה דייקא, וכדמוכח אף מרשב"י עצמו, שעיקר עיסוקו, אף כשישב במערה י"ג שנה, הי' ב"תורת המשניות" ולא ב"ספר הזוהר והתיקונים" (ראה אגה"ק לאדה"ו בעל התניא סי' כו. וראה גם לקוטי תורה אחרי כח, א).

אך באמת יש לומר שמהות מדרגת "תורתו אומנתו", אינו רק מה שאין מפסיקים לפועל מלימוד התורה ("תורתו אומנתו" בזמן), כי אם שהתואר "תורתו אומנתו" מלמדנו על מהות הקשר האמיץ והחזק של האדם הלומד עם התורה הק'. וכמובן גם מפשטות הלשון, שהתורה נעשית "אומנתו", שזה אי אפשר לומר בלימוד רגיל, אלא רק כשהלימוד מתיישב בדעת האדם לגמרי, ועד שישנה התאחדות גמורה של האדם עם התורה.

וכשמעיינים בזהר הק' רואים ששיטה עמוקה יש בזה לבאר מהות מדרגת תורתו אומנתו שדביקות וקשר זה עם התורה הוא בעיקר בלימוד עניינים שבפנימיותה של תורה, שעל ידם בא האדם לדביקות בבורא ית"ש נותן התורה, וכדלקמן.

דהנה, איתא בזהר הק' (ה"ג ע' רלח, ב) בנוגע למי שתורתם אומנותם אשר "לא זזת שכונתא מנהון כל יומיהון", והם "דירה לשכונתא", שמדברים אלו משמע כנ"ל שאי"ז רק עניין שבזמן שאין מפסיקים מהלימוד, אלא עוד זאת, שאיכות דביקותו בתורה היא באופן שכל מציאותו חדורה ודבוקה בתורה, עד שכל מהות האדם היא היותו "דירה לשכונתא". ולא זו בלבד, אלא שמזה שנאמר כאן שעל ידי הלימוד באופן של תורתו אומנתו נעשים כלי קיבול ודירה להשראת השכינה, משמע שמדובר שדביקות האדם שהוא בגדר "תורתו אומנתו" הוא לא רק בחכמת התורה, כ"א בעיקר להקב"ה נותן התורה, "דירה לשכונתא".

ועניין זה, שעל ידי לימוד התורה נעשים דבקים בבורא ית' ונעשים "דירה לשכונתא" הוא בעיקר בלימוד פנימיות התורה, כמפורש בתיקוני זוהר (בהקדמה, א, ב) אשר דוקא "מארי קב"ה וכו' עבדין לה (להשכינה) דירה".

[ובשני המקומות בזהר (בח"ג שם ובהקדמה לתיקוני זהר) מבואר שאלו שנחשבים כ"דירה לשכונתא, עליהם נאמר "לא תקח האם על הבנים", ש"האם" קאי על השכינה, והשכינה נשארת בקביעות אצל אלו שנחשבים כ"דירה לשכונתא", משא"כ אלו שאינם בדרגה זו עליהם נאמר "שלח תשלח את האם". ומה שבזהר ח"ג שם נזכר שגם על "מארי משנה" נאמר "לא תקח האם על הבנים" יעויין בזה לקמן (סי' הבא)].

דברים אלו שבזהר הק' הם יסוד למבואר בסגנון החסידות (ראה תורה אור לה, ד ועוד) בעניין תורתו אומנתו, שהוא בלימוד התורה בשלמות באופן שדברי התורה מיוחסים להקב"ה עצמו ולא לאדם הלומד. כלומר, שמדובר בלימוד באופן שמציאותו של האדם בטלה ומבוטלת לבורא ית' מכל וכל. ונחשב הדבר שאין כאן לפנינו אלא דברי התורה שהם דיבורי הקב"ה, והאדם אין לו שום חשיבות כלל מלבד היותו "כלי קיבול" לדברי התורה ולקדושת הבורא ית"ש.

וכך יש לדרוש (כמבואר שם) את הפסוק (ישעי' נא, טז) "ואשים דברי בפיך" בדרך החסידות, שמדובר בלימוד התורה באופן שהדברים נשאים בגדר "דברי", דברי הקב"ה, והקב"ה שם את דבריו בפיו של האדם הנחשב ככלי קיבול בלבד לדבר ה'.

ומובן שלימוד התורה באופן נעלה כזה בא רק כשהאדם בטל בתכלית לנותן התורה, עד שכל מהותו היא היותו "דירה" וכלי קיבול ל"שכונתא".

ומדברים אלו נמצאנו למדים אשר מה שהי' רשב"י בדרגת תורתו אומנתו בשלמות, הנה ע"פ המבואר בזהר ק' ובספרי חסידות הוא על היותו דבק ומאוחד בתורה ובנותן התורה

בתכלית השלמות, מצד היותו מ"מארי קבלה", והוא הי' זה שלימד פנימיותה של התורה לשאר התנאים בדורו.



רשב"י הי' מאחד גליא וסתים דאורייתא

ביאור מעלת רשב"י שהוא גילה פנימיות וסודות התורה / רשב"י הי' מאחד גליא דאורייתא וסתים דאורייתא / ביאור מחודש עפ"ז במה שבוהר שם הזכרו "מארי משנה"

נתבאר לעיל (בסימן הקודם) אודות שגב מעלתו בקודש של רשב"י ע"פ מ"ש בזהר הק' בעניין תורתו ואומנתו שהוא לא רק עניין שבזמן ובלימוד גליא דתורה, כי אם שדרגה זו היא בעיקר אצל "מארי קבלה" דוקא, שבלמודם הם נעשים "דירה לשכינתא".

והנה בעניין מעלתו בתורה של רשב"י מצינו בספה"ק "סידור עם דא"ח" לרבינו הזקן נ"ע (שער הל"ג בעומר דף דש, סוף ע"ב וראה גם במאמר ל"ג בעומר תרל"א לכ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע): "ששורש נשמת רשב"י הי' מניצוץ נשמת משה ע"ה, ולכן הייתה התגלות סודות התורה ופנימיותה על ידו דוקא, ולא על ידי תנא אחר כמבואר בזהר הק', כמו שהייתה התגלות התורה שבכתב על ידי משה רבינו".

[וראה בהמשך הדברים שם שזהו הטעם להילולא דרשב"י כיון שבעת פטירתו "הגיע בשעה היא לתחילת וראש כל המדרגות שלו וכו' וזה הי' לימודו עם החברייא בשעה היא", יעו"ש הביאור בזה (הובא בלקו"ש ח"א ע' 286)].

והנה, מבואר בספרים שמלבד זה שרשב"י הי' המגלה של פנימיות התורה, הנה גם לימודו בגליא דאורייתא הי' באופן נעלה ביותר, שהי' מגלה הסודות והפנימיות שבפשוטי ההלכות. וכמו שפירש כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע את התואר "תורתו אומנתו" ("המשך תרס"ו" ע' מה (ובעוד מקומות)): "ד"תורתו של רשב"י בנגלה, שהיתה תורתו אומנתו, פירוש כלי שלו, שהי' יודע הפנימיות בכל פשוטי ההלכות וכו'". היינו שלבד שרשב"י הי' מגלה פנימיות התורה, הוא הי' מייחד ומחבר סתים דאורייתא עם גליא דאורייתא.

ויש למצוא סימוכין לזה בדיוק בלשונות הזהר הק' והתקוני זהר שהובאו לעיל (בסימן הקודם), ובהקדים:

לעיל שם הזכר דבב' המקומות (הן בזהר והן בתיקוני זהר) נדרש הפסוק "לא תקח האם על הבנים" על אלו שנחשבים "דירה לשכינתא", ובתקוני זהר נאמר שהוא דוקא ב"מארי קבלה", ובזהר (ח"ג שם) נתבאר שקאי על אלו ש"תורתם אומנתם". ועפ"ז נתבאר לעיל שיוצא

על פי הנ"ל ש"תורתם אומנתם" הם דוקא העוסקים בפנימיות התורה, ד"הם ("מארי קבלה") עבדין לה (לשכינה) דירה".

אמנם עדיין יש לעיין בדבר, שהרי בזהר (ח"ג שם) איתא "ואית מארי משנה דתורתן אומנותן ולא זזת שכינה מינהון כל ימיהון", ועליהם אומר אח"כ שאלו "דקבעי לימודיהו (עליהם נאמר) לא תקח האם על הבנים", והדבר צ"ע שכן כנ"ל בתקוני זהר (שם) דורש כתוב זה על "מארי קבלה" דוקא, ומאי טעמא שבזוהר שם דורש זאת (גם) על "מארי משנה"?

וליישב הדברים נראה לומר שהכוונה בזהר ב"מארי משנה", הוא לאותם שבדוגמת רשב"י, כדלעיל, שמלבד מה שרשב"י הי' מגלה את פנימיות התורה ("מארי קבלה"), עסק גם בחיבור ואיחוד גליא ונסתר. ועל פי זה י"ל שזו הכוונה שם ב"מארי משנה", היינו שאי"ז שלימודם הוא רק במשנה כ"א שהם המחברים נסתר וגליא, היינו שהם מגלים הסודות שיש במשנה, ודו"ק.

נראה ביאור עדי"ז בס' כסא המלך לתקו"ז (בהקדמה שם) שכ' לבאר מה שבזוהר פרשת פנחס (רנה, א) כ' "מארי קבלה אינון מארי תלמוד" וביאר הכוונה בזה שאינו מדבר אודות "מארי תלמוד" סתם, כ"א אודות אלו ד"תלמודא דילהון על רזין דאורייתא סדרו להו".

והיוצא מכל זה, דבמה שנתבאר כאן שרשב"י הי' מגלה תורת הנסתר, אבל גם מחבר ומאחד הנגלה והנסתר, יש חיזוק להא שדוקא הוא הייתה דרגתו במעלה השלמה של תורתו אומנתו.

כי מבין כל התנאים שהיו בבחי' תורתם אומנותם, כיון שרשב"י הוא המגלה להם תורת הנסתר, והוא המחבר נסתר ונגלה, לכן הוא הי' במדריגה הגבוהה ביותר, ולכן דוקא הוא הי' פטור גם מקריאת שמע. ולקמן בסימן הבא יתבאר לן הטעם בדרך הפנימיות מדוע אכן נפטר רשב"י מקריאת שמע.



מדוע נפטר רשב"י

מקריאת שמע לדעת הירושלמי

ביאורים מופלאים במעלת רשב"י ועוצם ביטולו לבורא ית' מכל וכל / העמקה בזה בלשונות זוהר / ביאור על פי זה במהות מצוות קריאת שמע על פי פנימיות / לפי זה מבואר הטעם שרשב"י דוקא לא הפסיק לקריאת שמע

איתא בירושלמי (הובא לעיל בתחילת הדברים) שאמר רשב"י "כגון אנו שעוסקין בתלמוד תורה אפילו לקרית שמע אין אנו מפסיקין", וכבר נתבאר לעיל (סימנים ג' וד') באריכות שאי"ז עסק התורה סתם, וגם לא מה שהוא הי' "תורתו אומנתו" בזמן, שלא פסק מלימודו לרגע אחד, אלא המדובר הוא בלימוד התורה בתכלית השלמות, שהוא הי' בטל ומבוטל לגמרי

לבורא ית'. עוד נתבאר שדוקא רשב"י שהי' בתכלית השלמות בזה, הוא הנפטר מחובת קריאת שמע.

אך עדיין צריך לבאר את תוכן הדבר מדוע באמת לא הי' זקוק רשב"י להפסיק מלימודו לקרוא את שמע.

ויבאר הדבר על פי עניינה של מצוות קריאת שמע על פי פנימיות התורה:

נתבאר לעיל שפנימיות מדרגת תורתו אומנתו היא שכאשר לומד תורה, ייחשב הדבר כאילו אין כאן אלא דברי תורת ה', והאדם אינו אלא כלי מחזיק ברכה שתורת ה' בפיו. אמנם, מובן שכדי להגיע למדרגה זו, צריך להקדים לזה עבודה ויגיעה רבה. שהרי האדם מטבע בריאתו מרגיש עצמו לבעל חשיבות, ואי אפשר לו לבוא מיד למדרגה כזו של ביטול המציאות שלו מכל וכל.

וזהו מה שקודם לימוד התורה על האדם לקרוא קריאת שמע, שעניינה הוא מסירות נפש, כי עבודת הק"ש והמס"נ היא הפועלת שהאדם יבוא למדרגת "תורתו אומנתו" הנ"ל, שילמוד תורה באופן של "ואשים דברי בפיך" - ביטול החשיבות של מציאות האדם לגמרי (ראה אור התורה ויקרא ע' רכג, סה"מ תרכ"ז ע' רעא).

ועל פי זה יש לבאר הטעם שרשב"י לא הי' מפסיק מלימודו אפילו לקריאת שמע:

אי' בזהר הק' (ח"א רכה, א) שאמר רשב"י על עצמו "אנא סימנא בעלמא", כלומר שכל הווייתו בעולם הזה לא הייתה כאדם בעל חשיבות ומציאות לעצמו, וכל עניינו הי' מה שהוא כמו ציון וסימן לגילוי אלקותו ית' בעולם. וכמו שנתבאר בספרי חסידות (אוה"ת וסה"מ תרכ"ז שם) על מדרגת רשב"י שהוא "הי' תמיד בבחי' ביטול" להבורא ית'.

ועד היכן הדברים מגיעים להבין מעט מזעיר עוצם ביטולו מכל וכל לקדושת הבורא ית', ראה מה שאיתא בזהר (ח"ב לח, ב) "כתיב יראה כל זכורך את פני האדון ה'. מאן פני האדון ה', דא רבי שמעון בן יוחאי", חזינן מהא שלא הייתה למציאותו כל תפיסת מקום וחשיבות עצמית כלל, והי' מעיקרא בטל ומבוטל לשכינה תדיר.

וזהו מה שמכל התנאים שהייתה תורתם אומנותם ונפטרו מתפילה, מתייחד רשב"י שהי' פטור אף מקריאת שמע, דכיון שעניינה של עבודת מצוות קריאת שמע היא לפעול באדם עניין מסירת נפשו לה' וביטולו מכל וכל, כדי שיוכל ללמוד תורה בתכלית הביטול, הנה אצל רשב"י שהוא כבר מעיקרו עומד במדרגה זו תמיד, אינו זקוק להפסיק מלימודו בעת זמן קריאת שמע לקרוא ק"ש.

[ולהוסיף שבספרי חסידות (הנ"ל) נתבאר שעוצם ביטולו דרשב"י הי' קשור לזה ש"חיבר סתים וגליא", וכ"ה בהמשך תער"ב ח"ב (ע' א' סו) שגם בהנגלה הי' מאיר בו האלקות שבהלכה", וכנתבאר לעיל בסימן ד' באריכות].

